

Felcím: Sajtóapostolból apostolutód (19. rész)

Cím: Talán nem a teadélelőtt miatt hívtak Belgrádba?

Alcím: Szerdahelyi Csongor beszélgetése Huzsvár László (1931-2016) nyugalmazott nagybecskereki megyéspüspökkel 2012-ben

– Az a terület, amit mi Délvidéknek vagy Vajdaságnak nevezünk, két részből áll. Bácskából és Bánátból. Az ön eddigi élete nagyrészt Bácskában, vagyis a Szabadkai püspökség területén zajlott. A Hitélet szerkesztőjeként és a délvidéki papok szószólójaként a másik területet, a Bánságot is meg kellett ismernie, és lelkipásztori pályájának alakulása a későbbiekben ide kötötte. Kérem, mutassa be a Nagybecskerek központtal 1986-ban megalakuló püspökség területének múltját.

– A trianoni országszabdálás idején a történelmi Csanádi Egyházmegye megcsonkult, és ma már csak a Magyarországon maradt területe viseli Szeged előtaggal kiegészülve az ősi nevet. A Romániában maradt részen 1923-ban megalakult a Temesvári Egyházmegye, a Jugoszláviához került részen pedig a Bánsági Apostoli Kormányzóság. Ez utóbbinak 1924-től 1972-ig a belgrádi érsekek voltak az ordináriusai, akik nem tudtak magyarul. A hívek magyar nyelvű főpásztori szentbeszédet évtizedekig nem hallhattak. Az érsekek nevében általános helynökök igazgatták a Bánságot. A hívek és papjaik többszöri kérése 1972-ben meghallgatásra talált, amikor a Szentszék Jung Tamást püspökké és egyben apostoli kormányzóvá nevezte ki. A nagybecskereki térség papjainak és híveinek ezzel véget ért a kálváriája.

– Bánátot nemcsak a trianoni diktátum sújtotta, hanem a II. világháború, illetve annak következményei is.

– Az apostoli kormányzóság megalakulásakor, vagyis 1923-ban a katolikusok száma 240 ezer volt, fele-fele arányban magyarok és németek. A II. világháborút követően a kollektíve háborús bűnösnek nyilvánított németiséget elüldözték, papjaik egy részét kivégezték, templomaik közül közel húszat lebontottak. A hívő nélkül maradt templomok pedig hamarosan romossá váltak. Az apostoli kormányzóságot 1986-ban egyházmegyévé nyilvánította a Szentszék, és az ugyanekkor létrehozott belgrádi egyháztartomány része lett, a Szabadkai Egyházmegyéhez hasonlóan.

Közcím: **Excellenciás gondok és örömök**

– **És Huzsvár László, a Hitélet főszerkesztője, az újvidéki belvárosi templom plébánosa, a szabadkai papság szószólója lett az új egyházmegye első püspöke. Hogyan került erre sor?**

– Jung Tamás püspök, apostoli kormányzó egészsége a nyolcvanas évek közepére megromlott. A kérdés, hogy ki lesz a bánságiak püspöke, erősen foglalkoztatta akkor már a Szabadkai Egyházmegye papjait is. Mindkét egyházmegyével kapcsolatban felmerült a kérdés, hogy vajon a Szentszék mérlegelni kívánja-e a délvidéki magyar katolikusok, bánságiak és bácskaiak egyházi kibontakozásának a fontosságát? Feszültséggel teli reménykedéssel várt megválaszolásra két kérdés: Nagybecskerek kap-e magyar püspököt, illetve a Paulinum ügyének a kocsiját kiemeli-e a kátyúból a Gondviselés? A bánsági és bácskai magyar papok törekvései egybefonódtak. 1986 januárjában új nunciust kaptunk, Gabriel Montalvo érsek személyében. Ő legutóbbi petíciókkal kapcsolatban hamarosan beszélgetésre hívott bennünket a nunciaturára. Úgy éreztük, hogy bizalommal van irántunk. Többek között közöltük vele, hogy ügyünkkel kapcsolatban még a hetvenes évek elején a vajdasági tartományi vallási bizottsághoz intézett kérdésünkre, hogy van-e akadálya annak, hogy magyar nemzetiségű pap nyerjen katolikus püspöki kinevezést Jugoszláviában, írásban azt a választ kaptuk, hogy ennek nincs akadálya. Az indoklás úgy hangzott, hogy „demokratikus országunkban” ilyen kizárólagosság nem létezhet. Válaszára szükségünk volt, mert a Szentszék és a királyi Jugoszlávia közti, első világháború utáni konkordátumtervezet országos viszonylatban kizárólag szláv püspök kinevezését tartotta megengedhetőnek. Nem sejtettük, hogy petícióinkban kifejtett kérésünkre hamarosan pozitív válasz érkezik, a bánsági papság örömére.

– **Mi volt a válasz?**

– A nuncius levélben felkérte Jung Tamás apostoli kormányzót, hogy 1986. március 8-ára teljes létszámban hívja össze a kormányzóság papságát, és közölte, hogy ő kíván elnökölni a találkozón. Kezdeményezése rendkívüli meglepetést okozott. Az ülés kezdetekor az érsek üdvözölte az egybegyűlteket, majd megkérte Tamás püspököt és Géczy prelátust, hogy távozzanak. Ezt követően felszólította a résztvevőket, hogy a kiosztott lapokra mindenki írjon fel három alkalmas személyt a püspök úr utódlására, és borítékba helyezve adják oda neki, mert a püspök a korhatárra vonatkozó kánoni előírás szerint hamarosan benyújtja lemondását. Azt is kérte, hogy a három név közül kettő bánsági, a harmadik egy más egyházmegyéből való legyen. A megbeszélés további részeként kérte, hogy a jelenlevők vázolják helyi

egyházuk problémáit, és esetleg megnevezhetnek nyilvánosan is püspökjelölteket. Ekkor került forgalomba először többek között a Huzsvár név. Bár mindenkinek titokban kellett tartania a találkozón történeteket, de voltak fecsegő papok is.

Közcím: Igen, vagy nem lehetett, de igen lett

– Ön mikor értesült a kinevezésről, és milyen formában?

– Éppen karácsonyra készülődtünk, és az újvidéki főtemplomunkat szerettem volna a híveimmel díszíteni, amikor az ünnep előtt két nappal, bosszúságomra belgrádi látogatásra kaptam meghívót Montalvo érsektől. Arra gondoltam, hogy a petícióinkkal kapcsolatos nyűglődő ügyben kíván velem találkozni. A nunciatúrán rejtelmes mosollyal fogadott a nuncius és a titkári teendőket végző tisztelendő nővér. Hellyel kínáltak, teát szolgáltak fel, közben mellékesnek tűnő kérdésekre kellett válaszolgatnom. Csodálkozó tekintettel bámulhattam rájuk: bizonyára nem e teadélelőtt kedvéért kellett a karácsonyi készülődés közepette leutaznom Belgrádba. „A Szentatya üdvözlését hoztam” – mondta váratlanul a nuncius. Majd folytatta: „Ön az újonnan kinevezett nagybecskereki megyéspüspök.” Hatásszünet következett. Mindhárman elhallgattunk. A különben tolmácsként szereplő tisztelendő nővér eltávozott. Meglepetésemre a nuncius horvátul kérdezte: „Elvállalja-e a kinevezést?”

– A csak egy évvel előbb Belgrádba érkezett nuncius már tudott horvátul?

– Igen, a vatikáni diplomaták nyelvtanulási szorgalma rendkívüli. Ezt később is sokszor megcsodáltam. Mintegy két órás négyszemközti beszélgetés következett.

– Mit válaszolt a kérdésre? Azonnal igent mondott?

– Mielőtt bármit is válaszolhattam volna, tudtomra adta, hogy kinevezésemet illetően válaszolhatok nemmel is, a pápa iránti engedelmisség ez esetben nem kötelez. Természetesen válaszolhatok azonnal igennel, illetve kérhetek gondolkodási időt. Pozitív válaszom esetén jegyzőkönyvi nyilatkozatot kell aláírnom, hitvallási esküt és pápa iránti engedelmisségi esküt kell tennem. Én igent mondtam, és a nunciatúra kápolnájában le is tettem az esküt. Ajánlatára abban állapodtunk meg, hogy a Szentszék 1988. január 7-én hozza nyilvánosságra a kinevezést. Az Államtitkárság nevében a vatikáni sajtóiroda e nap déli tizenkettőkor ad hírt az eseményről. Addig kötelező a teljes titoktartás. Miután még röviden elbeszélgettünk Gabriel Montalvo érsekkel, kéznyújtással kívántunk egymásnak áldott karácsonyt és újévet. Lekísért a nunciatúra kapujáig, búcsúzásul átölelt és nevetve *excellenciás uramnak* titulált.

– Milyen érzéssel indult hazafelé?

– Egyfajta megdöbbenés kezdett kínozni. Jól tettem-e, hogy azonnal igennel válaszoltam. Szívem mélyén szégyellni kezdtem méltatlanságomat. Örömkönnyek helyett mintha inkább sírni szerettem volna. Gyötörni kezdett mindaz, amit önismeretem súlyként helyezett a vállamra, szívembe. Majdnem kétségbe esetten kezdtem keresni a kiutat. Igyekeztem szó szerint felidézni magamnak János evangéliumából az Úr szavait: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket...” A mondat folytatása is visszhangzott bennem: „...arra rendelvelek benneteket, hogy elmenjete, gyümölcsöt teremjete, és gyümölcsötök megmaradjon.” Beszálltam az Újvidék felé induló buszba – és hallgattam. Szívem–lelkem mélyén csendre vágyódtam. Időérzésem felmondta a szolgálatot: a busz begördült az állomásra. Az állomásról gyalogosan mentem haza. A templomban már félig díszített karácsonyfák vártak: úgy tűnt számomra, mintha mosolyogtak volna. A tisztelendő nővér takarított. Odaálltam könnyezve a szentségház elé, és legszívesebben hallgattam volna. Mintha arra várnék, hogy megszólítson az oltáriszentségi Jézus. A takarító nővér azonban élénken érdeklődött, jól utaztam-e? Nem sejtette, hogy különleges okom van most Jézussal beszélgetni. A nővér mondta a magáét. Visszabillentett a szürke mindennapokba. Végre felfogtam, hogy illene érdeklődnöm, elkészültek-e a díszítéssel? Csak estefelé kezdtem örvendezni. Nem tellett tőlem több: a zsolozsmás könyvbe lapoztam, sorait az Úr Jézus üzeneteként igyekeztem figyelni. Éjfél felé járhatott az idő, mire eszembe jutott, hogy aludnom kellene, de csak ültem, és bámultam a falra függesztett feszületet.

Közcím: A püspökválasztás „technológiája”

– Hogyan választ a Szentszék a jelöltek közül?

– A nuncius sajátos módon megkérdezi a papságot, kit tart alkalmasnak a maga soraiból főpásztori szolgálatra. A sajátos mód azt jelenti, hogy egy Szentszék által összeállított kérdőívre kér a papoktól választ. A kérdések a jelölt hitbeli és erkölcsi alkalmasságára vonatkoznak. A jelöltek nevét és a kérdőívre érkezett válaszokat mindenkinek pápai titokként kell kezelnie. Legkevésbé szabad magának a jelöltnek tudomására hozni a vele kapcsolatos és a kérdezettektől begyűjtött válaszokat. A nuncius érdeklődhet az ügyben a papok mellett a hívektől, de akár a nem hívőktől is. Olyanoktól, akiknek az egyházban vagy a közéletben a szavahihetőségükhöz kétség nem fér. A megkérdezettek névsorát elsősorban a helyi vagy a szomszédos püspököktől kapott értesülések alapján állítja össze. Miután a kérdőívek kitöltve visszaérkeznek a nunciaturára, mérlegelni kell, hogy bővíteni és folytatni kell-e ugyanezt az eljárást, vagy már elegendő információ és alkalmas jelölt gyűlt össze. A

nuncius kizárólagos joga és felelőssége, hogy értesülései alapján összeállítson egy általában három tagból álló, sorszámozott névsort, melyet a vatikáni Államtitkársághoz kell eljuttatnia. Az Államtitkárság további adatok ismeretére is szert tehet. Ezután következik a sorszámozottak előterjesztése a Szentatyához, aki az erre illetékesek megkérdezése után egyet közülük püspökké nevez ki.

– **A püspökké szentelésig hogyan teltek utolsó plébánosi napjai?**

– Noha a nagynyilvánosság csak január 7-én értesülhetett kinevezésemről, szentelésem időpontjáról már határoznom kellett, és én február 14-ére gondoltam. Az időpontot a nunciussal is közölnöm kellett. Más gyakorlati kérdésekről még nem dönthettem. Elsőséget kívántam adni Isten irántam való kegyelmének az átgondolására. Szükségét éreztem mielőbbi magán-lelkigyakorlat megtartásának, de erre csak kinevezésem közzététele után kerülhetett sor. Az ilyen lelkigyakorlat háromnapos teljes visszavonulással jár. A szentelendőnek kellő összeszedettséggel kell maga elé rajzolnia a rá váró feladatokat. Mindezt az Örök Főpap, Jézus Krisztus elvárásának megfelelően. Ő, aki életét adta értem, mi sem természetesebb, hogy tőlem is teljes önátadást vár el. Igyekeztem kutatni, hogy milyen erős alapokon nyugszik hitem, az életem, és kutatni, hogy leendő híveimmel együtt hogyan kell építenem Isten országát. Egész sor gyakorlati kérdés várt megválaszolásra általam. Milyen legyen az első találkozásom elődömmel, Jung Tamás apostoli kormányzóval? Milyen gondolatokat fogalmaznak meg leendő egyházmegyém papjainak és híveinek bemutatkozásként? Kiket illendő meghívnom Jugoszlávia, Magyarország és Erdély püspökei közül? Hogyan értesítsem az ország nem katolikus főpásztorait, hogy őket is testvéreimként várom a szentelési ünnepségre? Hogyan hívjam meg a Szabadkai Egyházmegye papjait, akikkel évtizedeken át együtt munkálkodtam Isten országának építésén? Tépelődésem és tervezgetésem során rám köszöntött január 7. Ez a nap egyben az ortodox keresztények karácsonyi ünnepe is volt.

(Folytatjuk)

Képaláírás:

H_1_19resz:

Huzsvár László püspöki székfoglaló beszédét mondja a nagybecskereki székesegyházban, 1988-ban.

H_2_19resz:

VAGY színesben:

H_3_19resz

Korábban bácskai egyházmegyes paptársra volt, most már ismét egyenrangú partnere és barátja Péntes János korábbi szabadkai püspök atyának (1989-ben lett püspök, Huzsvár után egy évvel). A „szomszédok” mindvégig jól kijöttek egymással.